

באר ה"אור החיים הקדוש"

פרשת וירא פ"ו

סדר לימוד ב"אור החיים" הקדוש כתקנת מורינו הגדול רבי אלימלך בודרמן שליט"א

**וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקֵת סֹדִם וְעַמָּהּ כִּי רַבָּה וַחֲטָאתָם כִּי כָבֹדָה
מְאֹד: {י"ח' ב'}**

ויאמר ס' זעקת וגו'. טעם אומרו כי, ולא הספיק לומר זעקת סדום רבה וגו' וחטאתם כבדה. גם כפל אומרו זעקת וחטאתם ואין זעקה אלא מהחטא. גם אומרו כבדה מאד. נתכוין לומר שבזמן ההוא כל האומות גם כן מכעיסים היו במעשיהם אלא שאלו הפליאו לעשות, ולזה אמר כי רבה פי' טעם הקפדתי לא לצד כי הם לבד עלתה זעקתם לפני אלא כי רבה זעקתם מכל האומות. וכפל זעקתם וחטאתם כנגד ב' רשעיות הא' שהיו רעים לבריות וכמאמרם ז"ל (פסוקינן קט): וכמעשה של ריבה, והב' רעים לשמים וכמו שגילו מעשיהם שרצו אחר משכב זכור עם המלאכים שבדמות אנשים והוצרך ה' להודיעו הפלגת רשעם להיותם מעשה ידיו:

עוד נתכוון ה' להפיג צינת דאגתו כי יאמר שנשתדל להציל אומה רשעה כל כך לזה אמר אליו כי רבה כי כבדה וגו' פי' מחדש היה הרשע שעליו מתחייבים ומקודם לא היו כל כך רשעים כשהצלת אותם:

**אַרְדָּה נָא וְאַרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ כָלָה וְאִם לֹא
אֲדַעָה: {י"ח' כ"א'}**

אכרס נא וגו'. צריך לדעת אומרו לשון ירידה. ועוד למה יצטרך ה' לרדת והלא כל העולם כגרגיר של חרדל לפניו. ועוד אומרו הכצעקתה וגו' וכי האדון ברוך הוא יסתפק בידיעה, ורש"י ז"ל פירש כי ללמד בא שלא יפסקו בית דין למטה משפט אלא בראיה. וקשה לדבריו למה לא הספיק לזה מה שאמר הכתוב בפרשת דור הפלגה דכתיב וירד ה' וגו' ומצינו לרש"י עצמו שפירש כן שם:

אכן הכונה היא כי הודיע ה' הסדר אשר יתנהג בו עם הנבראים לצד החסד והרחמים, הנה שורת הדין נותנת כי הכל כפי המבייש והמתבייש וכשיעבור האדם על אחת מכל מצות ה' וימרה פי' עליון לצד מעלת האל הגדול יתחייב להאבד הוא וכל סביביו כי את המלך ה' צבאות הכעיס וכל שהוא מההמראה יתחייב עליה, ויחשוב האדם כי האדון ידין את עולמו במשפט זה והוא משפט צדק, ולעולם אם יבא ה' במשפט בדרך טוען ונטען להשפט עם הנבראים אפשר שלא יתחייבו, וגם דור המבול אפשר שלא היה נשפט משפט מות, לזה אמר ה' כאן בהודעת דרכיו אל אברהם ארדה נא פי' לא ישפוט בערך מעלתו אלא בהשוואה לנבראים כדרך אומרו הנביא (קט"ו מג) נשפטה יחד בהשוואה לנבראים

הפחותים ובערך זה ישפוט ויראה אם הוא בערך הצעקה שבאה אלי פי' כי הצועק ותובע משפט מה' יתבע המשפט לפי ערך גדולת הבורא, לזה אמר ה' ואם אחר שאעריך המשפט בערך שלילת מעלתי עדיין שיעור שתהיה תביעת מדת הדין לחייבם, כלה, ואם לא אדעה אם ראויים לשפוט בדרך זו או לא. ומעתה אין פי' ארדה נא אלא הדרגה בדין ולעולם ממקומו יסקיף לדעת ויבחין לבות בני אדם:

עוד ירצה שהגם שצעקתם באה עם כל זה רצה להבחין בהם אם בעת המשפט לא חזרו בהם ועודם מחזיקים ברשעם, ולזה שלח המלאכים בדמות אנשים בעלי צורה ותואר יפה לבחון בהם, והוא אומרו ארדה נא פי' עתה ואראה הכצעקתה עשו עוד כלה ואם לא וגו', והם הרשעים כצעקתם עשו שרצו לעשות עוד מעשה בלתי הגון ולזה תכף ומיד החליטו המלאכים ואמרו ללוט (י"ט י"ג) משחיתים אנחנו וגו' אבל קודם לכן לא אמרו כלום הא למדת אם לא היו מבקשים לשלוח יד במלאכים אפשר שהיה ה' עושה להם אריכות זמן במדת ארך אפים. ואולי נגע ה' בדין זה מדין מורדת שאמרו בכתובות (פג.) שאפילו אחר שעברו ד' שבתות בהכרזה בשעת גמר דין מודיעין אותה אולי תשוב, ולזה שלח ה' המלאכים בדמות אנשים על דעת שלא ישחיתו עד שיראו בהם כי עודם ברשעם. ולזה סמך פסוק ויפנו משם וגו' לארדה נא והבן:

וַיֵּגַשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הָאֵף תִּסְפָּה צְדִיק עִם רָשָׁע: {י"ח' כ"ג'}

ויגש אברהם וגו'. להיות שאמר ה' הכצעקתה וגו' עשו כלה משמע כשתהיה מכרעת מדת הדין כלה לכל והגם שישנם לקצת מהם צדיקים לזה אמר האף תספה וגו'. ולו יהיה שכונתך לומר שתעשה אופן למלט הטובים שבהם כמו שעשה ללוט שהוציאו החוצה עודני טוען על זה אולי יש שיעור חמישים צדיקים האף תספה הרשעים ולא תשא בעבור הנ', ולא תוציא הרשעים מקרבה, והוא שדקדק לומר אשר בקרבה ואמרו חלילה לך וגו' מהמית צדיק כנגד חלוקה ראשונה שאמר האף תספה, אבל חלוקה ב' שביקש להציל צדיק ורשע אינו אלא בקשת רחמים אולי יתעשת ה' לו ולא יעמיד קו הדין עד קצה האחרון. ואמרו והיה כצדיק וגו' פי' כשתמית צדיק יהיה בהשוואה אצל הנבראים יחד כצדיק כרשע בהדרגה אחת ולא ישתדלו להצטדק. ומה שאמר פעם ב' חלילה:

לך כנגד חלוקה ב' אם לא יתרצה לישא למקום בעבור

באר ה"אור החיים הקדוש"

פרשת וירא פ"ו

היא הטובה המבוקשת. ותמצא שקודם הבטחת הפקידה כבר נזדמן לאברהם מעשה פרעה שהוא בדומה למעשה אבימלך ולא עצרו ה' לפרעה כדי שיתפלל עליו אברהם וזה לך האות למה שפירשנו:

ויעש ה' וגו' כאשר דבר. טעם שכפל לומר ויעש וגו', יכוין לפי דבריהם ז"ל (פנמונא) בפסוק כעת חיה ששרט לה המלאך שריטה בכותל כשיגיע השמש למקום זה ולשרה בן, והוא שהודיע הכתוב שנתקיים מאמר המלאך הדובר אליה בדקדוק הזמן:

כאן מדלגין עד סוף הפסוק

וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודות בנו: {כ"א י"א}

על אודות בנו. פי' לבל יצא לתרבות רעה וישתקע באמונות רעות בצאתו מבית אביו וסוף כל סוף בנו הוא:

עוד ירצה על אודות בנו אשר ייחסה אותו שרה להגר כאומ' האמה ואת בנה וגו' בן האמה, ובא הקב"ה והצדיק דברי שרה ואמר לו כל אשר וגו' שמע בקולה ואל תחשוב אותו בנך והוא אומרו על הנער וגו' עקר לו שם בנו ואמר לו כי ביצחק יקרא לך וגו' ובן זה על שם אמו יקרא, והוא אומרו וגם את בן האמה וגומר. ותמצא שחזר אברהם והודה לדבריה דכתיב וישכם אברהם וגו' ואת הילד וגו' ולא אמר ואת בנו כי העיד הכתוב על אברהם:

וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודות בנו: {כ"א י"ד}

על שכמה ואת הילד. פירוש גם אותו שם על שכמה להיות שלא היה רוצה לצאת מבית אביו לזה עקדו ושמנו על שכמה וגירשה:

השבוע ביום רביעי -

י"ד חשוון חל יומא דהילולא קדישא

של הרה"ק ר' אברהם אלימלך מקארלין [בן הרה"ק ר' ישראל] הי"ד

שאמר: לימוד בספר אור החיים הק' הוא סגולה

להינצל ממחלות זמנינו.

זכותו הגדול יגן בעדינו להיפקד ולהיוושע

בכל מילי דמיטב.

חמישים ויאבד כל הרשעים חלילה וגו' פי' אחר שכבר נשבע מעבור מי נח גילה דעתו כי לא יעמיד קו הדין עד קצה האחרון. ועיין בפרשת נח (ט' י"א) מה שכתבתי בפ' פסוק והקימותי ומשם תשכיל כוונת אברהם בטענתו:

ויאמר ה' אם אמצא בָּסֶדֶם חֲמִשִּׁים צְדִיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר וְנִשְׂאֲתִי לְכָל הַמָּקוֹם בְּעִבּוּרִם: {י"ח כ"ו}

ויאמר ה' אם אמצא וכו'. השיב על שאלה אחרונה ומכל שכן שלא ימית צדיק, וצא ולמד משליחות לוט הגם שלא היה צדיק אלא למען אברהם קרובו:

ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו מה עשית לנו ומה חטאתי לך כי הבאת עלי ועל ממלכתי חטאה גדלה מעשים אשר לא יעשו עשית עמדי: {כ"ט}

על הכרת הטוב

ויאמר לו מה עשית וגו'. צריך לדעת כוונת אומרו מה עשית, ואם רוצה לומר מה המעשה הרע שעשית לנו היה לו להקדים מה חטאתי לך. אולי שרמז באומרו מה עשית לנו קודם מה חטאתי לך לרמוז לו מה טובה עשית לנו וגמלתיך רעה שבעד זה הבאת וגו', והכוונה להיות שאין אדם מתחייב רע בעולם כמשלם רעה תחת טובה, לזה רמז לו שלא יספיק עשותם לו לאברהם רעה לעשות להם מה שעשה שרצה לאבדם מן העולם ואין מציאות רע בעולם שיהיה זה תשלומו כאומרו מעשים אשר לא יעשו וגו' זולת אם קדם לעשות להם טובה והם גמלוהו רעה, וכל הכתוב הוא דברי תוכחה על מה שעשה:

וה' פקד את שרה כאשר אמר ויעש ה' לשרה כאשר דבר {כ"א א'}

וה' פקד וגו' כאשר אמר. פי' לא לצד שהתפלל על אבימלך ומטעם כל המתפלל על חבריו וכו' וזולת זה לא היה נפקד וזה ימעיט ח"ו ההבטחה שאמורה בתחילת הפרשה אלא כאשר אמר:

עוד לעולם כי תפלתו על אבימלך הוא דבר המעמיד לפקידת שרה והבטחתו יתברך היתה שיתן לו בן והזמין לו ה' מצוה שסגולתה שיפקד ובוה נתקיימה הבטחתו והוא אומרו כאשר אמר פירוש ולצד האמירה שאמר ה' הוא שנזדמן לו הדבר ונפקדה, כי כשירצה ה' להיטיב יזמין המצוה שסגולתה

לעילוי נשמת

הרה"ח ראובן בן הרה"ח ישראל עוזר קליין זצ"ל
נלב"ע בחג השבועות תשע"א